

consistere & uerbo cum sit magis hoc: compositæ rei & creati q̄ ueræ diuinæ incorporeæ ac simplicis: quæ solet a iudæis hæc sic intelligi: & paganis interdum. Nobis igitur unus pater & unus filius eius uerus deus: & spiritus sanctus unus uerus deus & hi tres unum sunt: una diuinitas & una potentia & unum regnum. Sunt autem tres personæ non duæ non una: non secundum reuelationem aut collectionem aut confusionem sed semp̄ manentibus personis diuinis. Hæc fides datur in baptismo ab his & remissa datur peccati: & uita æterna sine aliqua dubitatione speratur. Huic trinitati credentes uiri sancti & beati patriarchæ propheta: apostolorum: martyres & martyrii gratiam meruerunt: & spem uitæ perennis adepti sunt: & regnum cælorum hæreditatiõe nõ ambigua sunt sortiti.

Beati Hieronymi ad Damasum papam sciscitantis an in trinitate tres hypostases sint confitendæ: & quibus apud antiochiam communicare debeat. Epistola quarta.

Quoniam uetusto oriens inter se populorū furore collisus: indiscissam domini tunicam & desuper textam minutatim perfrusta discerpit: & christi uineam exterminant uulpes: & inter lacus cōtritos qui aquam non habent difficile ubi fons signatus: & horrus ille conclusus sit possit intelligi. Ideo mihi cathedram Petri & fidem apostolico ore laudatam censui consulendam: inde nunc meæ anime postulans cibum unde olim christi uestimenta suscepi. Neq̄ enim tanta uastitas elementi liquentis & interiacens longitudo terrarum: me a preciosa margaritæ potuit inquisitione prohibere. Vbiq̄ fuerit corpus: illuc congregatur aqua: profligato a sobole mala patrimonio: apud uos solos incorrupta patrum seruat hæreditas. Ibi cespiterra fecundo dominici seminis puritate centenos fructus refert. Hic obruta sulcis frumenta lolium auenaq̄ de generant. Nunc in occidente sol iusticiæ oritur: in oriente autem lucifer ille qui ceciderat: supra sydera posuit thronum suum. Vos estis lux mundi: uos sal terræ: uos aurea uasa & argentea: hæc testacea uasa uel lignea uirgam ferream & æternum operiunt incendium. Quæq̄ igitur tui me terreat magnitudo: inuitat tamen humanitas. A sacerdote uictimam salutis: a pastore præsidium ouis flagito: cessat inuidia: romani culminis recedat ambitio: cum successore piscatoris & discipulo crucis loquor. Ego nullum primum nisi christum sequens beatitudini tuæ idest cathedræ Petri cōmunionem confocior: super illam petram ædificatam ecclesiam scio. Quicumq̄ extra hanc domum agnum comederit: prophanus est. Siquis in arca Noe non fuerit peribit regnate diluuii. Et quia pro meis facinoribus ad eam solitudinem commigraui: quæ syriam iuncto barbariæ sine determinat: nec possum sanctum domini tot interiacentibus spatiis a factimonia tua semp̄ expetere. Ideo hic collegas tuos ægyptios confessores sequor: & subonerariis nauibus parua nauicula delitesco. Non noui Vitalem. Melitiū respuo. ignoro Paulinum. Quicumq̄ tecum non colligit: spargit. hoc est qui christi non est: antichristi est. Nunc igitur pro dolor post Nicenam fidem: post alexandrinum iuncto pariter occidente decretum: trium hypostasim ab Arrianorū præfule Campensio: nouellum a me hoie romano nomen exigitur. Qui quæso ista apostoli prodiderunt: Quis nouus magister gentium. Paulus hæc dicit. Interrogemus quid tres hypostases posse arbitretur intelligi tres psonas subsistentes aiūt. Respondemus nos ita credere. nõ sufficit sesus: nomē efflagitat: quia nescio quid ueneni in syllabis latet. clamamus quis tres hypostases aut tria enhypostata hoc est tres subsistentes personas nõ cōfiteatur: anathema sit. Et quia uocabula nõ edicimus: hæretici iudicamur. Siquis aut hypostasim usian intelligēs: nõ tribus psonis unā hypostasim dicit alienus a christo ē: & sub hac cōfessione uobiscum pariter cauterio unionis iurimur. Discernite si placet obsecro: nõ timebo tres hypostases dicere. Si iubetis: cū datur noua post nicenā fides: & similibus uerbis: cū arrianis cōfiteant orthodoxi. Tota sæculariū litterarum schola nihil aliud hypostasim nisi usian nouit. Et quis rogo ore sacrilego tres substātiās prædicabit? Una est dei sola natura: quæ uera est. Ad id enim qd' subsistit nõ habet aliunde: sed suū est. Cætera quæ creata sunt etiā si uidentur esse non sunt: quia aliquādo non fuerunt. & pōt rursus non esse quod non fuit. Deus solus qui æternus est: hoc est qui exordium non habet: essentiæ nomen uere tenet. Iccirco & ad Moysen de rubo loquitur. Ego sum qui sum. Et rursus: qui est me misit. Erant utiq̄ tunc angeli cælū terra uel maria. Et quō cōmune nomen essentiæ propriæ sibi uendicat deus: Sed quia illa sola natura est perfecta: & in tribus personis deitas una persistit: quæ et uere una natura est: quisq̄ tria esse hoc est tres esse hypostases idest usias dicit: sub nomine pietatis tres naturas conatur asserere. Et si ita est: cur ab arrianis parietibus separamur perfidia copulati? Iungantur cum beatitudine tua Ursinus: cum Ambrosio societur Auxentius. Absit hoc a romana fide: Sacrilegium tantum religiosa populorum corda non hauriant. Sufficiat nobis dicere unam substantiam tres personas subsistentes perfectas: æquales: cōæternas. Taceantur tres hypostases: si placet: & una teneatur. Non bonæ suspicionis est: cum in eodem sensu uerba dissentiant. Sufficiat nobis memorata credulitas. Aut si rectum putatis tres hypostases cum suis interpretationibus debere nos dicere: non negamus. Sed ~~mihi~~ dicit: uenenum sub melle latet: transfigurauit se angelus sathanæ in angelum lucis. Bene interpretatur hypostasim: & cum id quod ipsi exponunt habere me dicam: hæreticus iudicor. Quid tam anxie unum uerbum tenēt? Quid tam sub ambiguo sermone latitant? Si sic credunt: ut interpretantur: non damno quod retinent. Si sic credo: ut ipsi sentire se simulant: permittant & mihi meis uerbis suum sensum loqui. Quamobrem obtestor beatitudinem tuam per crucifixum mundi salutem: per homousian trinitate: ut mihi epistolis tuis siue tacendarum siue docendarum hypostaseon detur auctoritas. Et ne forte obscuritas in quo loci dego te fallat: per baiulos litterarum ad Euegrium presbiterum: quem optime nosti dignare scripta transmittere: simul etiam cui apud Antiochiam debeā communicare significes: quia campenses cum tharsensibus hæreticis copulantur: & nihil aliud ambiunt: q̄ ut auctoritate

Lohm
Ano 19

facisset inuicta

Hypostasis
Usian
Cauteris unionis iurimur

Ueneni sub melle latet

per baiulos linge

au^otoritate communionis nostrae fulti tres hypostases cum antiquo sensu praedicent.

Tractatus non beati Hieronymi: sed falso ei tributus: tamen pius de fidei credulitate: & conuersatione christia-
norum.

Epistola quinta.

T Vdaeos & gentiles instituit de trinitatis essentia: aeterna filii generatione: per quem creata sunt uniuersa de ordine creaturarum: de procreatione primorum parentum: & necessaria per uerbi humanitatem redemptione: & incarnationis: conuersationis: passionis resurrectionisq; mysteriis: de spiritu sancto: ac resurrectione mortuorum & immortalitate animorum edisserens. Deinde de christianorum conuersatione pertractans: diuitibus & pauperibus uiam salutis ostendit: illis per misericordiam: istis per patientiam. De sexu quoq; disputans uitos ad continentiam coniugalem: Vxores ad maritale obsequium: Vtrosq; ad piam & religiosam liberorum educationem erudit: & spe: timore: patientia: iusticia: charitate hominem christianum informat.

Quid gloriosus in psalmo sic dicit. In uniuersam terram exiuit sonus eorum: & ad terminos orbis terrae uerba eorum. Ex hoc igitur intelligi datur sono ante preparatos id est fidei principiis posse nos ad intima & perfectiora fidei peruenire: ne rudimentis uacillantibus dicatur nobis domini uoce increpatis. Si in modico fideles non fuistis: quod maius est: quis dabit uobis: sed quia uideo certam esse formam: quam egredi non licet: differentiae inter iudaeos & graecos id est gentiles: prius de differentia differamus: Iudaeis enim nihil aliud ad ueritatem fidei credendum existimo nisi Iesum christum filium dei per ipsum saluari genus israel: & baptizari etiam in nomine eius. Reliqua enim sciunt per legem & prophetas. At uero gentiles quibus uetus error est & maior est labor: tali admittendi & docendi sunt ordine: & primo quidem ut ab idolis & ab omnibus uoluptatibus hominum totis praecordiis recedant: ut amputatis & euulsis radicibus malis bona possint & religiosa pectoribus seminari: Hoc est unum deum credere: ipsum timere: deinde scire q; cuncta ipse fabricauerit q; uniuersa mundi uel quae facta sunt ipso iubente & uolente & faciente constiterint. Esse corpus scripturae: qd' aut lex uocetur: aut propheta: quod haec indicet: quod quidem scriptum sit per homines & non ab omnibus. Spiritus enim dei qui omnia scit: inspirabat homines sanctos qui loquerentur: aut qui destruerent prauitatem: aut peraedificarent fidem: aut spem erigerent: aut iudicium comminarentur: aut promissa firmerent. Deinde credendum illis Iesum christum filium dei: per quem cuncta deus fecerit: & sine quo nihil est factum: quem in principio sermonem id est rationem uniuersitatis accepimus apud deum fuisse. Sic enim gloriosus euangelista Ioannes iniiciat dici. In principio erat uerbum: & uerbum erat apud deum: & deus erat uerbum: hoc erat in principio apud deum. Omnia per ipsum facta sunt: & sine ipso factum est nihil. Deinde esse spiritum sanctum: qui cuncta quae deus per sermonem fecerit animauerit: & confirmauerit unum esse baptismum quo homines regenerentur in deo. Credendum etiam resurrectionem mortuorum in eadem carne. iudiciumq; futurum dei: quo secundum facta hominis: uel malis poenae represententur: uel bonorum operum destinata praemia tribuantur. Tanta est differentia conuertentium iudaeorum & credentium gentilium. Quid sit autem deus & qualis & quantus: quis & qualis filius: & quis spiritus sanctus. Tres enim unum sunt. Sane illud scire continet prudentiae uestrae nos de deo haec loqui & scire posse: quae aut ipse de se apud homines manens uoluit sciri: aut ea quae homini permisu eius licuit accedere. Non in terris illum quaerit homo: aut inter figmenta componat: ne cui similem credat. Deum enim uera fides ita semper exposuit: natum non factum: incomprehensibilem: inastimabilem: inuisibilem & impassibilem. & ideo solum uerum deum: qui quaedam negauerit: quaedam fecerit: disposuerit: ordinauerit: exornauerit: optimum: iustum: misericordem iudicem. Et ideo inexcusatus est omnis homo: qui factorum suum non cognouerit in tempore agnitionis: habiturus post exitum iudicem iustum: qui non suo tempore conuerti se putauerit: sed ex praeterito. Hoc fas est de deo credere: hoc qui crediderit: abstinens se ab omni iniusticia bona & iusta operatus: aeternam requiem habebit in uita. habentem uero filium: non statim ut homines procreati sunt: ita dicere me existimes generatum: sed ut decet de deo credere: deum filium habere ex se quidem natum: non diuersa eius substantia: nec maiestatis eius substantia diuisa: ac per hoc passibilis uideatur: nec de ore dei similem nostri sermonem esse prolatum. ut litteris & syllabis constet: ne filius dei compositus ac per hoc dissolubilis teneatur. Nec natum ex nihilo sicut reliqua facta sunt: ne similis & aequalis cum ceteris qui facti sunt iungeretur: sed sicut scit qui generauit. & ipse qui generatus est ipso domino in euangelio dicente. Nemo nouit patrem nisi filius: neq; filium quis nouit nisi pater. Item in scripturis legimus. Mysterium meum mihi: mysterium meum est mihi. Et re uera absconditum esse de generatione illa: in qua nullus interfuit: nec momentum quidem temporis. Ante saecula quidem & ante q; suspicari quis auderet: natus est filius dei quod graeca lingua αχρονος dicunt. Semper enim est filius: quia semper pater. Nefas est enim deo aliquid assignare postmodum: quod antea non habuerit: cum deus semper perfectus sit: ut etiam quod propter nos postmodum fuerit fabricatum apud illum iam fuerit: & si non in substantia: plena tamen dispositione. Non enim minus impotes erat semel omnia facere: sed ut ordinata & gradatim disposita: uniuersa pro suo gradu & honore subsequerentur: & ne passiuu & nulla inter se antiquiora inhonorificata permanerent. Nam si quae nostri causa a filio dei natiuitas suscepta est incomprehensibilis est: non nudata mortalibus: quanto magis illa quae nulli nisi deo patri & sibi soli est cognita: Nam Gabriel angelus ad Mariam ita loquitur: sicut euangelista testatur. Spiritus sanctus superueniet in te: & uirtus altissimi obumbrabit tibi: Quod obumbratur: absconditur: nec omnibus notum est. Ergo si haec natiuitas quae nostri causa est deposita: nobis incognita est: quanto magis illa quae a nobis longe remota est: & quid dico a nobis & non ab omni caelesti creatura: Sufficit ergo hoc quod uidimus: quod diuinitas nos se nos uoluit. Nec ultra cognitio porrigenda est: ne sacrilegus unusquisq; teneatur: quia concessos terminos